



SAMO EN TEDEN NI BILO NASEGA TEDNIKA IN ZE JE BILA NASE ZVESTA CITATELJICA S KRIZA V SKRBEH. NO, DANES SMO SPET MED VAMI, NEKO LIKO SKRČENI SICER, PA ZATO TEMBOLJ PESTRI

VSEBINA

- «EKONOMISTI» BEDNEGA IMPERIALIZMA
- JASNA POLITIKA - JASEN PRORAČUN
- DR. IVAN PRIJATELJ
- PRIMORSKI LJUDSKI NAPISI
- PRVI SLOVENSKE ČASOPIS
- BOJ BOROVEMU PRELECU
- ZGUBLJENA SLAVA

KOLENDAR

- 4. I. 1643 - Rojen znameniti fizik Newton, 9. I. 1856 - Rojen slovenski pesnik Anton Aškerc, 12. I. 1942 - Začetek II. svetovne ofenzive proti NOV, 13. I. 1923 - Ustanovljena Neodvisna delavska partija Jugoslavije

KAM BOMO ŠLI

- 13. I. v Ljudskem domu „Razvalina življenja“ (SNG)
- 14. I. v Ljudskem domu „Rdeča kapica“ (SNG)
- 14. I. v Ljudskem domu „Primorske zdrahe“ (SNG)

RADIO

Važnejše oddaje Radia jugoslovanske cone Trsta

Petek 12-1-1951; 18.15 Klavirski koncert Bradač Zorke - Nedelja 14-1-1951; 17.00 Oddaja za podeželje (slov): Iz zakladnice naše književnosti; Prežihov Voranc: Božična noč; reportaža: Obnovljeni rudnik; nastop moškega pevskega zbora iz Sempolaja - Ponedeljek 15-1-1951; 20.45 Iz Istrskega okrožja (slov) O zdravstvu - Torek 16-1-1951; 20.00 Opera-Jules Massenet: Don Kihot - Sreda 17-1-1951; 21.30 Jugoslovanska narodna glasba - Četrtek 18-1-1951; 20.30 Poje tržaški komorni zbor p. v. Ubaldia Vrabca.

UREDNIŠTVO

Trst, Ul. Montecchi 6 - II. Telefon št. 95.823
Rokopise pošiljati na naslov uredništva. Po uporabi se rokopi, razen na izrecno željo, ne vračajo

UPRAVA

listov Založništva tržaškega tiska. Trst, Ulica sv. Frančiška št. 20; Telefon št. 73.38. Vse dopise administrativnega značaja je treba pošiljati na upravo

NAROČNINA

Za STO in Italijo pri upravi v Trstu Ul. sv. Frančiška 20, za cono B pri Centru tiska v Kopru. Za Jugoslavijo pri ADIT v Ljubljani, Tyrševa 34 ali na čekovni račun pri Komunalni banki, n. 6 - 1 - 90603 - 7. Cena lir 20. - din 10. - v Jugoslaviji in din 8. - v coni B,

Šalim se s tem, da govorim resnico; kajti to je najbolj vesela stvar na svetu. Bernard Shaw

Odgovorni urednik: KAVS FRANC

Tiska z dovoljenjem AIS

Tržaški tiskarski zavod v Trstu, Ul. Montecchi 6

ljudski tednik

Trst SKL

C 131/1951

070



495111723

COBISS

ŠT. 247 LETO 5.

TRST, 12. JANUARJA 1951

CENA 20 LIR

SLEPA POLITIKA

Mir v svetu je v nevarnosti. Politični položaj je težak in napet in včasih manjka le malo, da ne pride do kritične točke, ko bi se hladna vojna spremenila v vročo, pravo vojno. Zato vsi miroljubni ljudje in narodi pozdravljajo vsako prizadevanje, pa naj prihaja s katere koli strani, da se mir ohrani, da se napetosti omejujejo in odpravljajo ognjišča spora, kjer koli je to mogoče. Tudi reševanje in odstranjevanje sporov na manjših določenih točkah, omejevanje trenj pomeni važen prispevek k miru, saj manjša možnosti spopadov.

Nedvomno ima pri omejevanju sporov in trenj ter za ohranitev miru veliko vlogo Organizacija združenih narodov, ki s skupnimi naporii lahko rešuje številna težka vprašanja. Kljub raznim pomanjkljivostim ima OZN še vedno velik ugled in moč, ker so na njeno ustanovno listino pristale vse države, vključene v njej.

Poleg OZN je v manjši meri učinkovito za ohranitev miru tudi prizadevanje posameznih državnikov in držav, kakor na primer posredovanje predsednika indijske vlade Pandita Nehruja v korejskem sporu in poskusi trinajstih, zlasti arabskih držav, da se najde za ta spor mirna kompromisna rešitev.

Prav gotovo pa ima v Evropi najvidnejšo in najbolj važno vlogo pri prizadevanjih za ohranitev miru ravno socialistična Jugoslavija, ki že po svoji naravi potrebuje mir bolj kakor kruh, saj je sredi največjih naporov za zgraditev socializma in ima zato največji interes, da se ohrani mir. To sta v svojih govorih ob zasedanju ljudske skupščine še prav posebno poudarila tovariša Tito in Kardelj. Vsa jugoslovanska notranja in zunanja politika je že sama po sebi miroljubna, kar je Jugoslavija pokazala tudi na številnih konkretnih primerih.

Politika vsake države se najbolje sodi in ocenjuje na podlagi tega, kako urejuje odnose s svojimi sosedi. Jugoslovanska zunanja politika je vedno slonela na načelu, da je treba vzpostaviti čimprej dobre odnose predvsem z vsemi sosedi. V ta namen je naperjena vse sile, da bi se izboljšali odnosi s sosednjimi kominformovskimi državami in maršal Tito je tem državam še v svojem zadnjem govoru ponudil prijateljsko roko.

To seveda ne gre v račun moskovskim močtem, ki govore o miru, a pripravljajo vojno. Zato ni prizadevanje jugoslovanske vlade, da bi prišlo z njenimi vzhodnimi sosedi do pomirjenja, rodilo nobenega uspeha. Te države namreč ne morejo sprito svoje hlapčevske in satelitske vloge voditi nikake samostojne politike in morajo še naprej izživati ob jugoslovanskih mejah, čeprav ni to v interesu njihovega ljudstva.

Jugoslavija je v duhu svoje miroljubne politike do sosedov izboljšala tudi svoje odnose z Grčijo, s katero je izmenjala svoje diplomatske zastopnike. Kakor vsako dejanje, ki ublažuje in odpravlja trenja ter tako torej ustvarja uspešne pogoje za mir, je kominformovski blok tudi to sporazumevanje napadel in začel kričati, da se je ustvarila os med Atenami in Beogradom.

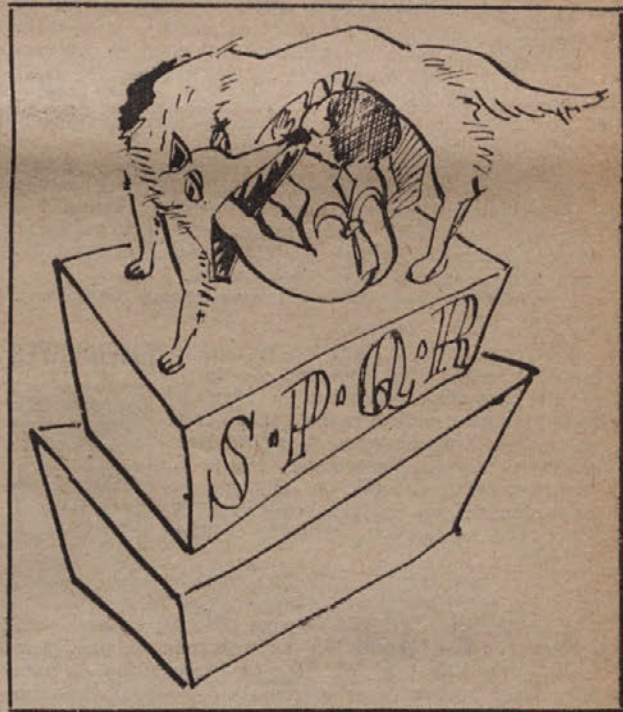
Miroljubna politika Jugoslavije je v zadnjem času rodila dobre sadove tudi v odnosih z Italijo. To nam potrjujejo zlasti zadnji sporazumi, ki so uredili nekatera vprašanja v zvezi z mirovno pogodbo, zlasti vprašanje reparacij, ki jih Italija dolguje Jugoslaviji, ter odškodnino za imetje italijanskih državljanov, ki ga je Jugoslavija nacionalizirala v osvobojenih krajih, ki so ji bili priključeni po mirovni pogodbi.

Ti sporazumi koristijo obema državam. Njihova vrednost ni samo v tem, da danes rešujejo nekatera vprašanja, ki neposredno izvirajo iz mirovne pogodbe. Pomen teh sporazumov je globlji, ker pomenijo velik korak naprej pri odstranjevanju nesporazumov med obema državama in pri krepitevi miru na Jadranu. Na jugoslovanski strani je želja po izboljšanju odnosov in po miru globoko občutena in iskrena. Jugoslavija s svojo miroljubno in konstruktivno

politiko teži za tem, da se tudi v Italiji spremeni ona bošestna šovinistična miselnost, ves strupeni šovinizem, ki je pač žalostna dediščina imperialistične in fašistične preteklosti in ki je doslej ovirala plodno sodelovanje med obema državama.

Ta miselnost je seveda, kakor se dogaja tudi drugod, najbolj razvita ravno tu ob meji. Tukajšnji šoviniisti, prežeti s sovraštvom do jugoslovanskega ljudstva in njegove ljudske oblasti, prikazujejo, da je njihova politika v interesu italijanskega ljudstva. Zato odločno nasprotujejo vsakemu pomirjenju med Jugoslavijo in Italijo. Njihova fašistična in imperialistična miselnost, s katero hočejo svoj pohlep po jugoslovanski zemlji prikazati kot nekak idalen cilj, kot plemenito težnjo, jim ne dopušča, da bi pozdravili sporazumevanje med obema obmejnim državama in tako prispevali k izboljševanju njihovih odnosov. Pri tem strupenemu hujskanju jim je v oporo tudi pomoč, ki jo dobivajo iz raznih virov iz Italije in bogata finančna podpora njihovim šovinističnim trobilom. V tej gonji so jim tesni in vdani zavezniki italijanski in tržaški kominformisti, ki jih v svojem šovinizmu še celo prekašajo. Kominformisti namreč čutiljo, da izgubljajo v Italiji in na Tržaškem ozemlju tla pod nogami, da jih množice zapuščajo, zato so se postavili na čelo nacionalistične gonje, da bi z obujenjem nacionalistične miselnosti potegnili za seboj vsaj del italijanskega ljudstva. To nam potrjuje tudi zadnja izjava kominformističnega socialističnega Nennija, ki straši italijansko javno mnenje s tem, da je cona A v nevarnosti, da jo Amerika prodaja Titu itd.

Toda glas iredentistov, šovinistov in kominformistov ni glas italijanskega ljudstva. Kakor vsi narodi v Evropi tako je tudi italijanski narod zaskrbljen zaradi težkih časov in vojne, ki grozi svetu, zaskrbljen za usodo prihodnjih let. Zato tudi italijansko ljudstvo pozdravlja vse sporazume. (Nadaljevanje na 2. strani)



Politična in ognjena borba
okrog korejskega spora

Prvi dnevi novega leta potekajo dokaj razburljivo, tako na bojnem, kot na političnem polju. Od vprašanja: kako prenehati vojno na Koreji, prehaja vse politično delovanje k vprašanju: kako pravzaprav preprečiti svetovno vojno. Čeprav je vprašanje samo eno, odgovora, vsaj lakega, ki bi kaj zalegal, kljub temu ni. Politični odbor Glavne skupščine OZN dela na določeni predlagani resoluciji in posluša dolge govore o Korejskem vprašanju, pretresa ameriško zahtevo, da bi pekinško vlado proglasili za napadalno itd., kitajska vojska z nekaj divizij

severnih Korejcev, pa med tem krepko izvaja svojo ofenzivo proti ameriškim položajem, ki padajo drug za drugim. Po zavzetju Seula so kitajski »prostovoljci« zavzeli še Vonju in Osan in tako zasekali že močan klin preko 38. vzporednika. Ameriški položaj na Koreji so vojni opazovalci označili zaradi ogromnih človeških sil napadajočih Kitajcev za kritičen, kar je po drugi strani razvidno tudi iz skopih ameriških poročil in pa iz uvedbe cenzure nad poročanjem vojnih dopisnikov raznih agencij.

Zaskrbljenost v
ameriškem senatu

Popolnoma jasno, da takšen razvoj dogodkov na Koreji in zelo agresivno stališče pekinške vlade v zvezi z drugimi vzhodno-azijskimi problemi, povzroča v ameriškem javnem mnenju in pri ameriških vodilnih političnih zaskrbljenosti, ki prihaja do izraza v nastopih opozicijskih senatorjev. Tako je te dni republikanski senator in Trumanov tekmelec Taft, napadel vladno politiko v Aziji. Zagovarjal je ameriški unik s Koreje, zagovarjal napoved vojne Kitajski,

se protivil dejstvu, da ZDA silijo evropske države k oboroževanju in končno označil »atlantski pakt« kot nevarno orodje za vojno. Truman seveda ni mogel mimo te in podobnih kritik in je — zato, da razprši dvome v tujini in doma — javno, toda oprezno izjavil, da dajejo ZDA Kitajski zadnjo možnost, da se sporazume glede premirja na Koreji. Truman je tako pustil odprta vrata za nadaljnjo politično akcijo na Daljnem vzhodu. O korejskem vprašanju pa so razpravljali tudi na konferenci Commonwealtha, v Londonu, kjer je britanski vladni predsednik Attlee postavil zahtevo po enotni politiki glede Kitajske, ki da jo je treba sprejeti v Varnostni svet OZN. Ta izjava kaže, da se Anglija le nerada spušča v Amerikancem na ljubo v puštolovščino pa bodisi v Aziji ali pa v Evropi, kjer se posebej oprezno zasleduje ameriško politiko predvsem do ZDA. ZDA pa so v sodelovanju z Anglijo in pa s sodelovanjem oboroženih sil atlantskega pakta.

Pred ponovno oborožitvijo
ameriških Frizev?

Po sklepih bruseljskega zasedanja atlantskega pakta,

na katerem je bila napovedana ponovna oborožitev ZDA, padne Nemčije in njena vključitev v atlantsko evropsko vojsko in po imenovanju ameriškega generala Eisenhowerja za poveljnika »obrambene« vojske, je ZSSR opazila, da jo v nemškem vprašanju zapadne sile prehitujejo in je v tej zvezi s posebno noto postavila pred zapadne sile sklicanje konferenice štirih zunanjih ministrov, na kateri naj bi razpravljali o izključno nemškem vprašanju. Ta predlog sta Anglija in Francija, ki se zaradi skušenj v preteklosti upirata nemški oborožitvi, pozdravili, ZDA pa so do njega bolj hladne in mu ne zaupajo. Po zadnjih vesteh se zdi, da bo do konferenice štirih vendarle prišlo, po predhodnem sestanku namestnikov zunanjih ministrov. Ze v naprej pa lahko trdimo, da je uspešen izid te konferenice dvomljiv in da bodo vsa tovrstna prizadevanja obsojena na neuspeh vse dokler bo politika veselih temeljila na interesih starih in dokler bodo ameriški generali (Eisenhower) in sovjetski maršali (na Koreji) sarili po tujih državah za krvavi račun drugih narodov.

ODMEVI

KARDELI



Sleherno agresivno dejanje v sedanjem obdobju, pa naj si ga je pričel kdor koli, predstavlja nasilje proti človeškemu napredku, je protisocialistično. To dejstvo mora biti danes pred vsem izhodišče in splošna orientacija naše zunanje politike.

To pa seveda še ne pomeni, da bi v današnjem času ne mogli biti pravičniki, osvobodilnih vojev. Ni dvoma, da so na primer vojne zatiranje naroda proti zatiralcu ali obrambne vojne naroda za svojo neodvisnost pred napadom osvajalca ali posredovalca pravične vojne. To je potrebno posebno poudariti danes, ko se prebujajo novi in novi narodi kolonialnega sveta in streme po samostojnem življenju. Razumljivo je, da bodo narodi v taki borbi imeli na svoji strani naše simpatije in našo politično podporo.

(29.XII.50)

TITO



Po mojem je vojna na Koreji brezpredmetna. Bi jo bi mnogo bolje, če bi sile OZN Korejo zapustile, ker je položaj strateško neznaten. S tem nasvetom seveda ne mislim »miru za vsako ceno«.

Mislim, da je možnost ohranitve miru vedno obstajala. Ni človeka, ki ne bi želel miru in ki ne bi imel strahu pred vojno. Po izkušnjah narodov sveta v zadnji vojni bi ti morali upati in verjeti, da je mogoče preprečiti vojno. Vojna ni neizogibna. Obstaja vedno možnost ohranitve miru toda položaj je danes zelo kritičen.

Jugoslavija nasprotuje ustanovitvi zahodne nemške vojske in štirje veliki bi morali iskati druge rešitve.

Madžarska, bolgarska in romunska vojska, ki štejejo 660.000 mož, imajo izrazito protijugoslovansko funkcijo, toda jugoslovanska vojska se lahko postavi po robu taki sili in tudi še mnogo večji.

Jugoslavija je še vedno socialistična država kljub njenemu sodelovanju z zahodnim svetom. (Iz izjav maršala Tita dopisniku »United Press«).

TRUMAN



Nobena izmed držav atlantskega pakta, vstevši Združene države Amerike, ni napravila dovolj naporov za mobilizacijo svojih sil proti sovjetski nevarnosti. Toda naši zavezniki v atlantskem paktu imajo, toge sisteme obvezne vojaške službe. Mnogi so pred kratkim podaljšali vojaški rok. Podvzeli so ukrepe za izboljšanje vojaške pripravljenosti svojih sil in njihovi vojski se večajo v uporabi orožja in vojaške opreme, ki se proizvajajo v njihovih in naših tovarnah. Naši zavezniki v atlantskem paktu ustvarjajo skupno vojsko, ki bo večja od naše. Vsi skupaj še nismo napravili dovolj, toda dosegli smo velik napredek.

Obramba Evrope predstavlja strateško, gospodarsko in moralno obrambo Združenih držav. Del naše naloge je okrepitev vojaške sile naših evropskih zaveznikov s tem, da jim pošljemo orožje in opremo sproti kakor se bo naša vojna proizvodnja krepila. Samo oborožitev Západa lahko prepreči izbruh nove vojne.

(Iz Trumanove poslanice ameriškem Kongresu).

Evropa mora v svoji veliki kulturni zapuščini najti voljo, moralno silo in velik del potrebnih sredstev za zgraditev obrambne črte, za katero bodo lahko živeli sinovi tega kontinenta, ki so sinovi Evrope in ne samo Nizozemske, Italije ali Francije. Delajmo zanje in odložimo vse predsodke in vsa pretekla nasprotja. Ne odpovemo se nikoli obrambi njihove svobode.

To je naš cilj in posvečati moramo vse naše sile njegovemu uresničenju. Od tega vzvišenega cilja nas ne sme odvrtiti nobena povprečnost, noben pokvarjen nacionalizem in predvsem noben napadalni načrt. Ravno zato, ker mislimo, da nam vsem grozi nevarnost, se moramo tej nevarnosti skupno upreti. Naša naloga je, ohraniti mir in ne hujšati ra vojno. Naša zveza je mogočna in razpolaga z velikimi sredstvi na zemlji, na morju in v zraku. Države atlantske skupnosti bodo lahko uresničile vse, če bodo združene in pripravljene. Kdor bi hotel staviti to silo na preizkušnjo, naj dobro premisli nauke zgodovine. Stvari svobode ni mogoče nikoli premagati.

(Iz izjave generala Eisenhowerja ob njegovem prihodu v Pariz).

EISENHOWER



ATTLEE



Glede Kitajske moramo voditi enotno politiko. Sprejeti jo moramo v Varnostni svet, toda le pod pogojem, da sprejme premirje na Koreji.

(Izjava Attleeja na konferenci držav britanske skupnosti).

V Ameriki so začeli pripadnikom vojske razdeljevati okrožnico, ki vsebuje priporočila za primer atomskega napada. Priporočila so naslednja:

1) Če se v primeru atomskega napada nahajaš na ulici, vrzi se na tla ob zid in pokrij si glavo. Ne pozabi da so podzemni prostori kot kleti ali jame zelo primerni za kritje.

2) Po končanem napadu se mirno vrni k svojemu poslu in nikar si ne vtepa v glavo, da je po vsakem atomskem bombardiranju vojna končala.

3) Ohrani mirno kri, ne širi lažne vesti in predvsem, za boga, ne govori okrog, da je padla atomska bomba tik pred tvojim nosom.

Očividno je — pišejo listi —, da je sestavljalec te okrožnice neozdravljiv optimist.

TRŽAŠKI PROBLEMI

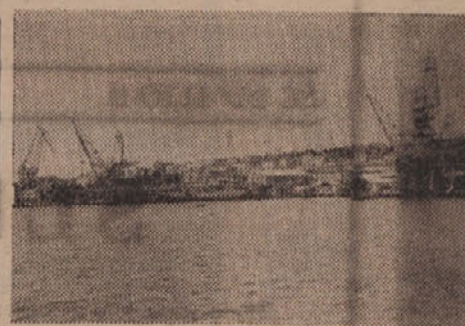
„EKONOMISTI“ BERAŠKEGA IMPERIALIZMA

Svobodnemu tržaskemu ozemlju niso bile rojenice posebno naklonjene. Takoj ob rojstvu so mu zlasti italijanski iredentisti napovedali zelo kratko življenje oziroma so imenovali kar mrtvo-rojeno dete, spako itd. Njihov glavni argument pri tem je bil, da Tržaško ozemlje ne more samostojno gospodarsko živeti in da je njegovo obstoj odvisen od veliki-kodušne pomoči Italije. To svojo trditve so ves čas ponavljali in jo še ponavljajo, saj so jim bile pri tem v oporo trditve generala Aireya, ki je v vseh svojih poročilih Varnostnemu svetu ponavljal oguljeno pesem o nujni potrebi, da se vrne Trst Italiji.

Tržaško ozemlje je res nekako obviselo v zraku in mirno pogodbo so le delno uveljavili. Zato tudi razni šovinistični juristi trdijo, da je tu še vedno suverena Italija. Vzroki za to pa niso gospodarskega, temveč mednarodno-političnega značaja. Kljub vsem namerno pesimističnim prerokovanjem, da Tržaško ozemlje ne more živeti samostojnega gospodarskega življenja, je razvoj v zadnjih letih pokazal, da to ne drži. Razni iredentistični »ekonomisti« kakor Polla, Lunder in v zadnjem času še De Castro so trdili, da daruje Italija tržaskemu gospodarstvu nad 20 milijard lir na leto, kar so številke proračunov same najbolj zanižale.

Primanjkljaj proračunov se je vedno bolj manjšal in znaša za prvih šest mesecev tega leta manj kakor tri milijarde, ki jih mora po mirovni pogodbi prispevati italijanska vlada. Če pa pri tem upoštevamo, da gre med izdatki za gradnjo ladij nad 2,6 milijarde lir in da so te ladije v glavnem namenjene za paroplovne družbe v Italiji, tedaj se ta primanjkljaj zniža skoraj na ničlo. Poleg tega pa moramo še upoštevati, da sta letos združena redni in izredni proračun. Skupni izdatki rednega in izrednega proračuna namreč znašajo 15.678.870.855 lir, dohodki pa 12.729.293.000 lir.

Te številke so seveda iredentističnim »ekonomistom« sile neprijetne, ker pobijajo vse njihove trditve, da živi Trst le od italijanske miloščine in jim spodnašajo njihov glavni argument o nujnosti priključitve Tržaškega ozemlja k Italiji. Zato so sprisli svojo trdoživost in trme našli drug izgovor. Računati so začeli, koliko Italija izgubi, ker ne more pobirati v Trstu raznih davščin, carin in drugih dajatev. Zračunali so celo, da izgubi Italija pri blagu, ki pride iz Trsta, okoli 4 milijarde lir ter so pri tem pozabili, da zasluži italijanska država velike vsote s carinami in davščinami na blagu, ki ga prodeja Trstu. Seveda gre pri tem le za domneve, ker



je Tržaško ozemlje po znanih dogovorih iz aprila 1948 carinsko povezano z Italijo in ni za izmenjavo blaga carinske kontrole.

Gospodarsko življenje je torej samo dokazalo, da Tržaško ozemlje lahko samostojno živi in da priključitev tega ozemlja k Italiji tudi z gospodarske plat ni utemeljena. Nastane vprašanje, kako lahko Tržaško ozemlje živi. Iz prakse vemo, da je v raznih državah življenjska raven različna in da je v današnjih razmerah popolna svitarhija ali gospodarska samostojnost katere koli države nemogoča. Vemo pa tudi, da je ravno življenjska raven v Italiji med najnižjimi in da živi Italija v precejšnji meri na račun podpore, ki jo dobiva od zapadnih držav.

Ce upoštevamo vse to, tedaj vidimo, da so dokazi italijanskih šovinističnih gospodarstvenikov oziroma gospodarskih novinarjev še bolj prazni in za lase privlečeni. Razen tega pa gre velik del izdatkov tržaskih proračunov za osebne izdatke, to je za javne uslužbence. Iz samih statistik vojaške uprave vidimo, da je na Tržaskem ozemlju na okoli 85.000 za-

CVETKE

V soboto 6. januarja smo brali v »Unità« pod naslovom »Martellate« tale stavke: »Bratci vedo, da razredni sindikati obstajajo samo v namenih tukajšnjih ti-tovske klikle in na kolonah »Corriere di Trieste« in »Progressa«.

Dan prej pa poročajo isti list o skupščini Enotnih sindikatov, na kateri je govoril Radich o borbi proti titovstvu. Po govoru in diskusijah so sprejeli tudi resolucijo, ki poziva vse delavce, naj se združijo, da preprečijo »novi protisindikalni poskus titovcev«, češ da je borba proti titovstvu borba za obrambo Enotnih sindikatov. Pri »Unità« se torej ravna po svetopisemskem izreku, naj levica ne ve, kaj dela desnica.

»Demokracija« piše o nekih avtomobilih, luksuznih stanovanjih itd. v »Babičevih komunistični partiji«.

Pod člankom pa je velik oglas: »Slovanski ples v četrtek 11. januarja ob 21. d. lje v RDECI DVORANI HOTELA EXCELSIOR. Vabi slovensko dobrodelno društvo. (Kako je torej z luksuzom, beli gospodje?)

»Giornale di Trieste«: »Usoda je hotela, da je bil »Audace« prva in zadnja italijanska vojna ladija v Trstu«.

Končno vendarle možka beseda: bil je prav zadnja italijanska ladija!

V istem listu beremo, da je glavni državni pravdnik dejal: »Sreča za vas, slovenski bratje, da vam delo pravice italijanski sodniki in ne sodniki druge rase«.

Po domače bi se to reklo: sreča v nesreči. Ampak takle sreči se prav radi odpovemo.

LADJEDELNICE SV. MAR-
KA-TU GRA-
DIJO SEDAJ
LADJE NA
RACUN ERP-
TER IZKORI-
SCAJO NJI-
HOVO PROIZ-
VODNO ZMO-
GLJIVOST LE
ZA 60 OD-
STOTKOV.

poslenih ljudi nad 22.000 uslužbencev javne uprave, kar pomeni nad četrtino vseh zaposlenih ljudi. Ves ta ogromni upravni aparat bi se lahko skrčil vsaj za polovico, s čimer bi se proračun prav gotovo uravnovesil. V Trstu se je ohranil upravni aparat za vso tržaško pokrajino, sem so se natepli uradniki, učitelji, železničarji itd. iz vse bivše Julijske krajine ter igrajo vlogo ubogih ezulov, pa čeprav so doma nekje iz Sicilije ali Kalabrije. Skrebnje tega velikega upravnega

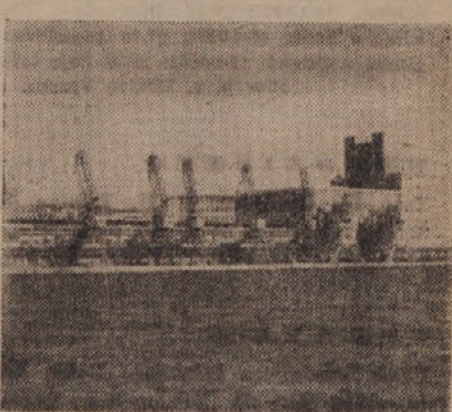
VAŽNO ZA NAROČNI-
KE IZ JUGOSLAVIJE!

Posamezna številka Ljud-
skega tednika stane od 1.
januarja 1951 samo
10 din

stroja ne bi povečalo brezposelnosti, saj gre v glavnem za ljudi, ki ne spadajo v Trst in bi se prav lahko vrnil na svoje domove.

Na tržaško gospodarstvo močno teži tudi veliko število brezposelnih, zlasti industrijskih delavcev in pomorščakov. Ni nikaka demagogija, če trdimo, da bi se brezposelnost občutno zmanjšala, če ne bi proti vsem gospodarskim zakonom s silo vezali Trsta na Italijo ter ne bi ga po drugi strani umetno ločili od zaledja. Tržaška industrija, zlasti ladjedelništvo, bi lahko zaposlila večje število delavcev, če ne bi načrtno odbijala naročil iz zaledja zlasti iz Jugoslavije, tržaški pomorščaki pa bi se lahko v mnogo večjem številu zaposlili, če ne bi bile skoraj vse tržaške ladje registrirane v Genovi, kjer tu-

TRZASKO PRI-
STANISCE NI
ZA CASA ITA-
LIJE NIKOLI
DOSEGLO PRO-
META, KI JE
BIL V NJEM
POD AVSTRI-
JO. SEDAJ
PRISTAJA V
NJEM PRECEJ
LADIJ, TODA V
GLAVNEM PRE-
VAZAJO BLAGO
ERP ZA
AVSTRIJO. ZA-
TO JE NUJNO,
DA SE ZVISA
PROMET Z ZA-
LEDJEM.



SLEPA POLITIKA

Nadaljevanje s 1. strani

zume, ki izboljšujejo odnose med Jugoslavijo in Italijo ter s tem krepijo mir na tem delu sveta.

V teh pogojih je skrajni čas, da se preneha vsa ta brezuspesna in nesmiselna gonja tukajšnjih šovinistov in kominfornistov okrog Tržaškega ozemlja. To vprašanje ne sme več predstavljati stalnega žarišča spora. To so razumele pod pritiskom javnega mnenja tudi italijanske od-govorne osebnosti, ki se zavedajo, da je Tržaško vprašanje podrejenega značaja in da se bo dalo v okviru izboljšanih odnosih povoljno rešiti v interesu tukajšnjega ljudstva in v interesu splošnega mira.

Vsi tisti pa, ki hočejo tu v Trstu postavljati nekatere pogoje, ki nasprotujejo politiki pomirjenja med obema državama, in ki hočejo s svojimi nasveti vplivati na anglo-ameriško politiko do Jugoslavije, da bi njim v korist izvajala na Jugoslavijo nekaj pritisk, naj se končno zave-dajo, da so za vselej prenehali časi, ko bi se dalo s takim pritiskom na Jugoslavijo kaj doseči. Zato so vsi njihovi nasveti in prišepetavanja zelo bedni in smešni ter ne bodo spremenili razvoja dogodkov. Danes je za ves svet glavno vprašanje ohranitev miru in ni prostora za revne in ome-jene zapečarske spletke.



PRED URADOM ZA DELO
STOJE VEDNO VELIKE SKU-
PINE BREZPOSELNIH. KI
ČAKAJO NA KAKRSNOKOLI
ZAPOSILITEV, TUDI TO JE
POSLEDICA PREPREČEVA-
NJA POVEZAVE TRSTA Z
ZALEDJEM.



G. Sasson nasvidenje v italijanskem Trstu in g. Sasson še vedno čaka.

V tržaško pristanišče so priplule te dni štiri angleške podmornice, kar pač ni za Trst, zlasti v teh napetih časih, nikakršna posebnost, saj so taki obiski vojnih ladij že nekaj navadnega. Pri tem pa sta zopet prišla na račun župan Bartoli in prefekta Palutan, ki ju je obiskal komandant teh enot, nato ju pa še povabil nanje.

Pri Sv. Soboti bodo dodelili te dni 128 stanovanj. Prošenj za ta nova stanovanja pa je 3.000. Vsekakor precejšnja razlika. Kakor po navadi seveda ne bodo dobili stanovanj, vojni oškodovanci, ki jih najbolj potrebujejo, temveč esuli, policaji itd. Tudi v Sv. Križu so od 12 novih stanovanj dodelili domačinom le sedem. Pomankanje stanovanj ima še druge žalostne posledice. Te dni se je ustreliš s pištolo 71-letni Peter Goz iz Ul. Torrecianca 43. Bil je 32 let hišnik, sedaj pa mu je lastnik hiše poslal pismo z zahtevom, naj do konca marca zapusti stanovanje. To je spravilo starčka v obup. V občinskem uradu pa je dobila živčni napad 23-letna Florina Cociani brez stalnega bivališča, ki so ji odklonili stanovanje.

Pri občinskem poljedelskem podjetju v Domju in pri izboljševalnih delih pri Orehu so odpustili 385 delavcev, ker vojaška uprava ni nakazala več kreditov za ta dela. Delavci pa se niso dali ugnati in so anarohno stavkali, to je, šli vseeno delat. S svojo borbenostjo so dosegli, da so jih zopet začasno sprejeli na delo in da bodo vsaj še nekaj mesecev zaposleni.

Bliznji kongres Enočnih razrednih sindikatov dela kominformistom hude skrbi in preglavice. Zadnje dni so začeli v svojem časopisu proti kongresu strupeno propagando. V člankih pozivajo svoje pristaje, naj se odločno bori proti titovcem, naj jih izolirajo kot stekle pse in okužence itd. Kar jih pri tem najbolj boli pa je dejstvo, ki ga izpovedo tudi v resoluciji, katero so sprejeli na sindikalni skupščini ES, to je, da bodo razredni sindikati kot enakopraven čile nitej sodelovali v vseh bodočih pogajanjih med delodajalci in sindikalnimi organizacijami. In ves ta hrup so zagnali ravno proti razrednim sindikatom, o katerih so že toliko časa govorili, da obstajajo le na papirju. Začeli so že tudi neposredno hujskati delavce. V ladjedenilu Sv. Roka so imeli sindikalno zborovanje, kjer so govorili delavcem o kongresu ERS in jih pozvali, naj se proti njemu borijo.

Novoletna jelka je bila letos za naše otroke velik praznik. Dedek Mraz je obdaroval v mestu in po vseh 4.500 otrok. Obdarovanje otrok so spremljale razne predstave, na katerih so igrali in recitirali pionirji in lutkovno gledališče. Mnogo so pripomogli k lepim nastopom mladi člani slovenskega narodnega gledališča. Povedo, kjer se je prikazal Dedek Mraz, so bile dvorane prepolne in ponekod so morali deliti darove kar na prostem.

V dvorani na stadionu «Prvi maj» so obdarovali 400 otrok iz prvega okraja in 400 iz drugega. V Skednju je bilo v dvorani PD «Oton Zupančič». Zelo lep je bil tudi spored dvorani PD «Oton Zupančič». Zelo lep je bil tudi spored pri obdaritvi otrok na Opčinah. Veliko zaslug za lep uspeh novoletne jelke imajo predvsem žene, ki so prispevale mnogo dela in truda.

V petek 5. januarja je bila slovesna otvoritev novega sodnega leta. Ob tej priliki je imel glavni državni pravdnik govor s šovinistično vsebino, v katerem je ponovil znano tezo rektorja tržaške univerze prof. Cammarate, da Tržaško ozemlje ni mednarodnopravno telo, ampak še vedno italijansko ozemlje. Med drugim je tudi dejal, da si želijo znano pravico, to je, da se ta zemlja, mučena hčerka Italije, dokončno in popolnoma vrne v naročje domovine, pa čeprav bi moralo to stati mnogo solza in krvi. Glede Slovencev pa je celo dejal: «Srečni vi, slovenski bratje, da vam delijo pravico italijanski sodniki in ne sodniki druge rase». Vsekakor je to višek nesramnosti in cinizma.

V zvezi z novim ukazom ZVU o stalnem bivališču (rezidenca) je bilo doslej vloženih 6000 prošenj za stalno bivališče za nad 8.000 oseb. Decembra meseca so preučili 1983 prošenj za 3066 oseb. Rešili so 1731 prošenj, zato se je v decembru število stalnega prebivalstva zvišalo za 2757 ljudi. Med temi je tudi 97 jugoslovanskih državljanov.

Tržaški občinski svet je imel v torek namesto navadne žalno sejo. Umrl je namreč glavni občinski tajnik dr. Aldo Lonciani v 58. letu starosti. Začela je kap. Pretekli teden pa se je sestel na redni seji republiški občinski svet. Obravnavali so proračun, ki so ga soglasno sprejeli. Redni proračun je uravnotežen. Svetovalci so tudi soglasno sklenili, da se sestavi protestna resolucija proti zapostavljanju slovenščine v zvezi z znano odločbo sodišča, da je slovenščina v Trstu tuj jezik.

Glavni blagajnik občinskega davčnega in trošarinskega urada 49-letni Italo Osvaldini iz Ul. Revoltella 130 si je prilaštil iz blagajne nad 3 milijone lir in so ga zato aretirali. Pravijo, da je bil vedno vester uradnik in da je ponorel na stara leta zaradi neke ženske, kateri je posojal denar.

NOVA JUGOSLAVIJA

JASNA POLITIKA jasen proračun

Ljudska skupščina je na svojem decembrskem zasedanju sprejela splošni državni proračun za leto 1951, ki bo uravnotežen s 172 milijardami 662.000.000 dinarjev dohodkov in prav toliko izdatkov.

Ta proračun je za približno milijardo manjši od proračuna za leto 1950. Zmanjšanje je bilo mogoče zato, ker v letu 1951 ne bodo potrebni taki nalogi kot v letu 1950 glede na to, da je bil petletni plan zaradi objektivnih razlogov po odloku skupščine podaljšan za eno leto.

KREPITEV OBRAMBNE SPOSOBNOSTI

Osnovna značilnost jugoslovanskega proračuna, ki izhaja iz socialističnega značaja države, je v tem, da nudi finančna sredstva za dve glavni nalogi Jugoslavije: 1) za obrambo pridobitev ljudske revolucije in zagotovitev politične in gospodarske neodvisnosti pred notranjimi in zunanjimi sovražniki ter 2) za gospodarsko organizacijsko in kulturno vzgojno vlogo države. Zaradi tega predvideva letošnji proračun 29.100 milijonov dinarjev, 300 milijonov dinarjev več kot preteklo leto za obrambo. V skladu z miroljubno politiko, ki jo vodi Jugoslavija v mednarodni politiki in s prizadevanjem jugoslovanskih narodov, da v miru gradijo svojo socialistično državo, so ta denarna sredstva namenjena obrambi države pred sovražniki ter dvig borbeni moči jugoslovanske armade.

GRADITEV SOCIALIZMA

Obenem ima ta proračun nalogo, da na osnovi splošnega državnega gospodarskega plana zbira dohodke iz gospodarstva in delovna iz dohodkov prebivalcev in da te zopet na osnovi splošnega državnega gospodarskega načrta razdeli na posamezne panoge gospodarstva ter državne in družbene dejavnosti, tako da se omogoči razvoj industrijskih sil ter izgradnja socializma. Da proračun to zares omogoča, je razvidno iz izdatkov po posameznih panogah. Tako je za investicije za kapitalno izgradnjo in družbeni standard ter ostalo financiranje gospodarstva predvideno 68 milijard in 121 milijonov dinarjev, za prosveto in ljudsko kulturo 13 milijard in 527 milijonov, za socialno zdravstveno zaščito naroda 26 milijard in 95 milijonov, za državno upravo, sodstvo in tožilstvo 13 milijard 710 milijonov, za rezervni fond državne rezerve in državne obveze 22 milijard in 106 milijonov dinarjev. V primeru z izdatki proračuna za leto 1950 so v letošnjem proračunu predvidene večje vsote za dvig ljudske prosvete in kulture, za socialno in zdravstveno zaščito naroda ter za državni rezervni fond.

Poudariti je treba, da so republiški proračuni, ki so

sestavni del zveznega proračuna, narasli v primeru z l. 1950 za 13,1% in do tega je prišlo zato, ker so z reorganizacijo državne in gospodarske uprave mnoge gospodarske panoge in funkcije prešle od zveznih organov na republiške; narasla je gospodarska moč republik, toda tudi njihove naloge so večje.

Pri sestavljanju proračuna za leto 1951 je vlada upoštevala le najvažnejše naloge, od katerih izpolnitve so odvisni proračunski dohodki in izdatki, se pravi izpolnitev splošnega državnega gospodarskega plana. V tem letu je nujno, da se izvede še večja koncentracija v gradnji ter opremljenosti objektov ključno gospodarskih panog (energetika, črna metalurgija, gradnja stritev, vojaška industrija, promet). Niti ene gradnje, ki ni odobrena v planu investicij, ne bomo izvedli. Tako bo še bolj zagojten razvoj osnovnih gospodarskih panog, ki je nujen za nadaljnji pravilni razvoj industrijskih sil države in za izgradnjo socialističnega gospodarstva sploh.

STEDNJA

Se bolj bodo varčevali v vseh panogah državne uprave in v gospodarstvu. Stednja z materialom, surovinami, delovno silo, devizami ter z denarjem sploh bo letos vodilno načelo vseh kolektivov in delovnih ljudi. Prav tako se bo za utrjevanje jugoslovanskega gospodarstva in za povečanje dinarske vrednosti važni blagovno-denarni odnosi. Po zaslugi vladnih ukrepov v drugi polovici 1950, ni bil



LE SVOBODNA IN NEODVISNA DRŽAVA LAHKO U-SPESNO IZVAJA TAKO VELIK NAČRT KOT JE JUGOSLOVANSKA PETLETKA



KREPITEV LASTNE OBRAMBNE SPOSOBNOSTI JE ZGO-DOVINSKA DOLŽNOST SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE

prvič od osvojitve do danes, s proračunom za leto 1950, prekoračen splošno državni plačilni fond, vendar je še vedno nekaj kolektivov, ki prekomerno zapravljajo ter rušijo vrednost dinarja. Letos so banke z najstrožjo kontrolo onemogočile prekoračenje plačilnih fondov, tako da se še bolj vskladi odnos med vrednostjo blaga v prometu in količini dinarja v obtoku.

Gospodarska podjetja so si za bodoče leto nadela tudi nalogo, da še bolj znižajo polne lastne cene in da odpravijo izvenplanske izgube. Prav tako bo ena glavnih nalog delovnih svetov ter upravnih odborov podjetij kakor tudi tehničnih vodstev borba za čim večjo delovno produkcijo. Na ta način bo država dobila več blaga in povečala se bodo splošna državna sredstva za nadaljnjo socialistično izgradnjo.

POLJEDELSKA PROIZVODNJA IN POLITI-KA CEN

Vzporedno s tem se mora povečati tudi poljedelska in lokalna proizvodnja, da se izboljša prehrana naroda s prehrano in sploh s predmeti za široko potrošnjo. Tako bodo državna poljedelska posestva in kmečke delovne zadruge imele mnogo važnejšo vlogo kot v letu 1950.

Tudi je ena letošnjih nalog trdnjaja politika cen, ki jih mora kontrolirati dobro organiziran aparat, sposoben, da analizira vse odnose na tržišču in da takoj posreduje tam, kjer je potrebno. Kontrolna služba v gospodarstvu bo letos tako organizirana, da bodo vsaj enkrat v letu izvedli kontrolo upravljanja z materialnimi sredstvi. Tako bo doseženo, večje varčevanje in podjetja bodo bolj upravljal z materialnimi sredstvi in financami. Devizna kontrola bo letos točneje pregledala posebno uporabo deviznih sredstev, s katerimi je nujno treba varčevati glede na težave, ki tarejo Jugoslavijo zaradi suše in v glavnem zaradi drugih mednarodnih

objektivnih okoliščin. Najodločneje bodo preganjali kršitev deviznih predpisov in razsipavanje deviz.

Ce bodo v Jugoslaviji uspešno izvršili navedene naloge, bodo tudi pravilno izvršili splošni državni gospodarski načrt za to leto ter tako napravili velik korak v socialistični izgradnji države.

V FLRJ odkrili wolframovo rudo

Jeseni 1948 je ekipa jugoslovanskih geologov raziskovala vzhodno Srbijo, kjer so bili pred vojno rudniki zlata in pri tem opazili, da se v zlatonosnih žilah skriva tudi wolframova ruda šelit. Tako so prvič ugotovili to dragoceno surovino v Jugoslaviji. Vso zimo so nato geologi proučevali geološki sestav vzhodne Srbije ter metode raziskovanja wolframa, pomladi pa zopet odšli na delo. Šelit so odkrili v bližini Železnika ter tudi na planini Dell-Jovan. V novih nahajališčih so poleg wolframove rude našli tudi večje količine zlata. Seveda so z raziskovanji šele pričeli, vendar se že kažejo jasne perspektive za nova odkritja wolframove rude. Malo mesto Železnik je oživele, že se dviga tam rudarska kolonija in kmalu bo pričela tam delovati majhna električna centrala. Tudi so pospešili iskanje zlate rude.

Jugoslovanski strokovnjaki so pogodili najboljši način za proizvodnjo te dragocene kovine in v elektroželezarni v šibeniku proizvajajo prvič v Jugoslaviji ferrowolfram iz domače rude. Kakor kažejo vse priprave, bodo lahko že letos predelali toliko šelita, kolikor ga potrebujejo za kritje domačih potreb.

Glas čitateljev

UREDNIŠTVU!

Zakaj ne objavljate več Ruplovih «Jezikovnih pogovorov» in «Obrazov iz našega slovenstva»? Ali nismo potrebni učnja slovenskega jezika? Če ste prve končali, bi objavljali vsaj «Obraze», ki bi jih mnogi radi čitali.

Z. Vatovec in I. Periot Koper

Smo upoštevali vašo pripombo, posebno še, ker ni oamljena. Stopili smo že v stike s prof. dr. Ruplom in upamo ne brez uspeha.

UREDNIŠTVU

Z zanimanjem sledim najprej tržaškim vestem, potem kulturni strani, takoj za tem pa kmetijskim problemom, kjer me najbolj zanimajo članki o vrtarstvu in kokušereji. Prosim, napišite nam, ali je res, da je petelin potreben za večjo nesnost kokuši? Imam 9 kokuši in čistokrvnega Rotländerja, ki pa

se bojim, da bi bil pretežak za tri sloke Leghornice in ostale domače krizanke. Izbrana jajčeca za novi rod spomladanih lahko dobila od mestne kokušereje. — Vas pozdravlja naročnica

Josipina Fonda — Reka

Veseli nas, da Vas naš tednik tako zanima in upamo da bo tako še naprej. Vaši prični bo ugodil naš strokovnjak.

UREDNIŠTVU

Ko sem pred nekaj dnevi prelistoval stare letnike «Ljudskega tednika», sem opazil v nekaterih številkah jeseni 1948 filatelistični kotic. V eni številki ste tudi prosili čitatelje, če je med njimi kakšen izvedenec v filateliji, ki bi bil pripravljen voditi filatelistično rubriko. Cez nekaj števil pa tega koticika ni bilo več; zaenkrat, da niste takrat dobili nobenega

sodelavca. Ker pa bo «Ljudski tednik» po novem letu izšel v novi obliki, sem mislil, da bi lahko prišlo vanj tudi nekaj filatelije. Za to sem pripravljen pomagati jaz, čeprav nisem nikak izvedenec, ampak le zbiralec. — Pošiljam prvi prispevek.

Valter Mirko — Gorica

Dragi prijatelj, tvoje pismo nas je razveselilo in še bolj tvoj prvi prispevek. Kar nadaljnji. Pripravljeni smo ti odstopiti pol stolpca vsak teden. Ostalo pismeno.

UREDNIŠTVU

Kar nas je slovenskih kmečevalcev in živinorejcev na angloameriškem delu Tržaškega ozemlja, zelo pogrešamo čtivo, ki bi nas v našem jeziku seznanjalo z novostmi v kmetijstvu in živinoreji in ki bi nam dajalo nasvete za naše vsakdanje delo. Prav za, radi tega zelo radi segamo po Ljudskem tedniku, ki po sveča tedensko ero stran nam. To seveda ni mnogo, vendar za nas zelo koristno, posebno še, ker se ne moremo posluževati, sicer prav ta,

ko redkega italijanskega strokovnega tiska, ker ne upošteva naših prilik. To sem vam hotel povedati, da boste vedeli, da je vaša kmečka stran zelo koristna in potrebna.

Vaš zvesti čitatelj s področja!

F. S.

Kazen Vašega, smo prejeli tudi že podobne dopise drugih naših čitateljev s podobnimi željami. Mi se dejstvo, ki ste jih navedli, dobro zavedamo in prav zato skušamo našo kmečko stran čim bolj izpolniti, da ne bo prenostranska. Vendar smo morali z najnovejšo omejitvijo Tednika na 8 strani skrajšati kmečke strani na polovico. Smo pa istočasno poskrbeli, da boste v krajši obliki zvedeli prav tako vse, kar nas zanima. Sicer pa postavljamo vprašanje: ali želite, da je kmečka rubrika v vsaki številki na polovici strani, ali pa želite, da je vsakih 14 dni posvečena kmečkim problemom cela stran? Odločiti se bomo po vaših željah.

Hvala za pozornost in na svidenje.

UREDNIŠTVU

BOJ BOROVEMU PRELCU

Borov prelec je poleg požarov najhujši sovražnik borovih nasadov. Kot metulj se pojavlja v mesecu juliju; podnevi se skriva, v večernih urah in ponoči pa leti. Sicer je pa precej neokreten in ne zmora daljših poletov. Oplojena samica znese po 100 do 150 jajčec, ki jih skrbno prilepi na borove iglice. Že v istem mesecu, najkasneje pa do konca avgusta, se iz jajčec zvlijo majhne gosenice, ki so zelo požrešne in obirajo iglasto drevje. Kmalu si zgradijo tudi značilna gnezda in si iščejo vedno novih pašnikov. Če je zarod številen, utrpi drevo do zime veliko škodo. Mraz živalce ne preseneti, ker si do konca zime s skupnim delom spredejo prijeten dom, in prezimijo v ovoj, postlanem z iglicami. V mraku hodijo kar v skupinah na pašo in le najhujši mraz prespijo.

Marca jih prebudi sonce in na pol onemogle ter se stradane se lotijo drevja in uničijo do kraja vse, česar niso jeseni. Meseca maja pa se preselijo v tla, kjer si izvirajo po 15 do 20 centimetrov globoke jamice in se v njih zabubijo. Petdeset dni se nato preobražajo v metulja, ki se prve dni julija zopet pojavijo na drevesu in zgodba se pričenja znova.

Škoda, ki jo povzroča borov prelec, je zelo občutna. Oslabeno drevo pa poleg tega podleže še drugim škodljivim vplivom. Vsekakor pa je napad, no misliti, da je bor, ki je izgubil vse zelenje, obsojen na smrt. Drevo ne ozeleni več, le če ga mrčes več let zaporedoma napade. Poudariti pa je treba, da bor laže kljubuje različnim škodljivcem, ako raste na primernem področju. Zanimivo je, da segajo na Učki nad Opatijo nasadi od vrha skoraj do morske obale. V spodnjih predelih, kjer za bor ni primeren teren, napravi prelec večjo škodo kot v višjih legah in v višini 700 metrov nad morjem preleca sploh več ne najdemo.

Prelečeva gosenica škoduje jeseni in spomladi. Jeseni napadejo mlade gosenice najprej robne mlade igle, nato močnejše in nazadnje tudi stare igle. Spomladanske go-

senice pa žro mlado in staro igličevje in ogolijo kar cele veje in celo drevesa. Borov prelec napada vse vrste bora, ki ga oslabelega čisto napade še lesni zavrtat, ki ga dokončno uniči.

Proti borovemu prelcu imamo preventivna in uničevalna sredstva. Med preventivnimi so razne gozdne ptice, kot kučavica, kljunač, kobilar ali druge žuželke sovražnice preleca. Kar se tiče direktne borbe, si zapomnimo naslednje.

1. Gosenice, ki izven gnezda ter ponoči, kadar so na spodnjih delih debela ali na zemlji, stremo ter jih zakopljemo globoko v zemljo ali poskropimo s katranovo emulzijo ali

kakim drugim sredstvom.

2. Proti zaprednim gosenicam podnevi in v spomladanskih mesecih zažgemo prizadeta mesta z baklami, ki jih nasadimo na dolge palice.

3. Najbolje pa je, da napadene veje odrežemo in takoj zažgemo. Kadar so prizadeti borovi vršički ali glavni poganjki, moramo odstraniti gnezdo, ne da bi odrezali vršiček, kajti brez njega drevo ne more rasti.

Kako pobiramo prelečeva gnezda pa naši ljudje že vedo. Pobiralcij naj pomnijo, da so gosenične dihalce škodljive, če nam pri dihanju ali z jedjo pridejo v notranje organe. Opekline na koži blažimo z obkladki, ki jih namočimo v amoniaku ali mleku. Še najbolje pa je, da se tisti, ki pobirajo preleca po rokah in obrazu dobro namažejo z oljem, da si zavežejo usta in oči za varujejo z očali.

Še drugače lahko zatiramo borovega preleca, le da je nekoliko težje. Ko nastopi huda zima, zadostuje, da prerežemo gnezda in mraz uniči gosenice. Pomagalo bi tudi, da vzgojimo žuželke, neke vrste mušic, ki napadejo preleca, če bi ne bilo predrago, in to velja zlasti za vrtove in parke, bi se lahko posluževali strupov, n. pr. arzeniatov. Pred leti so v okoliščini Trsta škropili gnezda s strupom DDT. Rezultati so bili zadovoljivi, težava je bi-



SPORTNI PLASC S KIMO-NO ROKAVI, OKRASEN S SIVI TER PRIMEREN ZA ZIMO IN ZGODNJO POMLAD.

ZDRAVILNE RASTLINE

REGRAT

Se malo, da bo minil mraz, pa bo prikukal iz zemlje tudi naš dobri znanec regrat. Koliko ljudi ga že komaj čaka. Regrat je prva spomladanska zelenjava, ki si jo človek tako težko želi po enoličnem zimskem jedilnem listu. Ljudje ga pušijo iz zemlje s koreniki vred. Dokler je še mlad in nezelen, je prav okusen, ko pa se listi večajo so vsak dan trši in bolj grenki. O regratovi solati menijo, da ni samo zelo dobra, marveč tudi zdravilna in da osvežuje telo.

Ni znatno to mnenje. Regrat je čudovita shramba vseh mogočih snovi in to tako med seboj povezanih, da more nad vse ugodno vplivati na človeško zdravje in na razpoloženje. Tu di na razpoloženje, pravim. Ze od nekada je vera, da je človeško razpoloženje v zvezi z žolcem. Se danes pravimo, da je nekdo melanholičen, kar pomeni, če ponajšmo sestavna dela besede, ki je grškega izvora, da ima črn žolč; kolericen je pa oni, ki ima žolč, ali kot lepo pravijo ponekod, ki je žolčen. Skupek snovi, ki so v regratu, daje zelo ugodno vpliva na vse sistosti, ki so v zvezi z žolcem in posredno z njim z jetri, pa naj bodo to oteka ali vneta jetra ali pa vnet žolčni mehur. In kdaj je človek boljše volje kot tedaj, ko se dobro najje in mu želodec in prebavila v redu delujejo; se pravi takrat, ko se pravilno čede v želodec in črevesje vse čudovite snovi, ki razkrajajo in prebavljajo hrano. Tudi če ni kaj v redu, more dobro zale-

žena lekarna v regratu napraviti čudeže.

Pametno, zelo pametno — je torej, da jemo spomladi mlade regratove liste. Toda pozneje postanejo ti listi trdi, grenki, mlečkasti in se nam zatikajo kot solata. Telo pa čuti marsikdaj potrebo po regratu, zato si ga nabavimo ob vsaki priliki. Vse je dobro, najboljša od vsega pa je korenika. Baje je najboljša jeseni, kajti takrat je lekarna v regratovi koreniki najboljše založena. Lahko kuhamo iz nje čaj ali pa jo namočimo v žganju in pijemo ta balzam za naša prebavila po kapljicah.

Povsod dobiš regrat in mogoče ga kdo celo omalovažuje in gleda postrani. Toda ne sodi nikogar, dokler ga nisi spoznal in tako je z regratom. Nabavimo si ga in posušimo, da ga imamo vedno pri roki, kajti ne vemo ne ure ne dneva.

T. P.

Ce ne veš, kako dolgo moraš kuhati sladkor, da bo ni-
raš kuhati sladkor, da bo ni-
tast, pomoči prst v mrzlo vo-
do, nato v sladkorni sirup (ne
bo te speklo) in ga takoj stisni
k palcu. Če se med prstoma
stvari kot las tanka nitka, je
sladkor pravilno kuhan.

Narastek ne bo upadel, ko
ga vzameš iz peči, če si mu
vmešala trd beljakov sneg ali
pecilni prašek. Ko se peče, ne
odpiraj peč!

Ce hočemo iz limone iztisniti
mного soka, jo dajmo pred
uporabo za nekaj minut v peč.

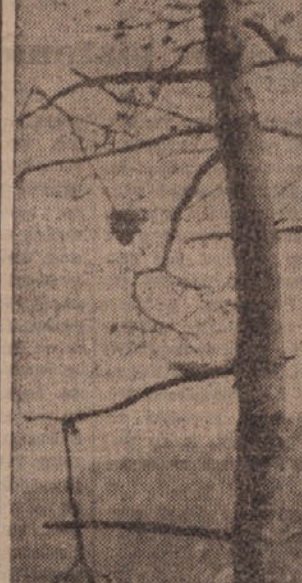
NASVETI

Dežnemu pla-
šču, ki se nam
je v kovčegu preveč pomekal,
bomo zopet dali pravo obliko,
če ga razpneemo na obešalnik,
temeljito poskropimo in ga na-
tegnemo v prvotno obliko.

Rjave madeže, ki so ostali
na čajnih skodelicah in sploh
temna mesta v porcelanu, od-
stranimo s soljo.

Ce trpimo zaradi mrzlih rok,
si jih drgnimo s toplim olj-
nim oljem od prstnih konic do
zapestja.

Steklenice za mleko operaj z
močno slano vodo.



BOR, KI GA JE UNICIL BOROV PRELEC.

la le z motornimi škropilnicami. Škropilci so bili v nevarnosti in so se morali zavarovati s težkimi gumijastimi oblečili. Za enkrat se bomo posluževali še stare metode. Najpripravnější čas za pobiranje borovega preleca je sedaj, ko so gosenice v gnezdu.

Odredba gozdarskega OP odloča, da moramo pobirati in pokončati gnezda do 15. februarja 1951.

Dr. BASA

KAKO VPLIVA ZRAK NA VINO

Kisik povzroča na vino razne spremembe. Ako je sod poln in tako v njem ni zraka, ostane vino neizpremenjeno. Ako pa je vina v sodu le do polovice, tedaj nastanejo razne spremembe, ki so pod določenimi pogoji škodljive.

Ce vino ni dozorelo, bo pod vplivom zraka postalo motno. To pa še ni nič slabega, pač pa je znak, da vino dozoreva. Popolno vino pa ne sme na zraku pokazati nikake spremembe. Zato mlada nezorela vina namerno zračimo, ako jih nismo namenila takoj porabiti. S posebnimi pripravami za zračenje ali s pretakanjem pospešujemo dozorevanje vina. Tako ga ustalimo, da ni več podvrženo spremembam. Pri prekipenju mošta v vino razlikujemo prvo, glavno vrenje, in drugo, tiho

spomladansko vrenje, ki izpopolnjuje prvo; toda le to, da, ako prvo vrenje mošta ni bilo popolno, če mošta niso bili dani vsi pogoji za pravilno vrenje. Tako n. pr. pomanjkljivo pokipevajo premalo zračeni mošti, kajti vinske kvasnice, ki spreminjajo mošt v vino, potrebujejo tudi zraka.

Kot rečeno, dozoreva vino pod vplivom kisika, postane trpežnejše in za spremembe zraka neobčutljivo.

Vino pa škoduje zrak, če predolgo nanj vpliva. Izgubi jo na okusu ali pa imajo prevelik odstotek črslavine, zaradi česar so pusta. Preveč zraka povzroči tudi, da se vino prehitro stara, kar tudi ni v prid sodobnemu kletarstvu. Iz navedenega sledi, da zrak lahko koristi ali pa tudi škoduje. Vino lahko različno sprejema zrak, se pravi kisik. Mlada vina sprejemajo več kisika kot stara, ker vsebujejo več snovi, ki se z zrakom izločajo. Pri zrelih vinih povzroča prevelik vpliv zraka prehitro staranje. Mlado vino vsebuje pred prvim pretakanjem približno 1 do 1,5 litrov raztopljene ogljikovega dvokisa (CO₂) na 100 l. Zato je mlado vino rezko. Po prvem pretakanju vsebuje le še pol litra ogljikove kisline in rezkost popusti. Stara vina vsebujejo približno le še 0,2 litra ogljikovega dvokisa.

Tudi polnost vina se razvija pod vplivom zraka. Ubito vino je prazno brez pravega okusa, to praznino najbolj občutimo po daljšem prevozu. Tako vino je prazno. Se le ko nekaj tednov leži pride do pravega okusa.

Dr. BASA

Nekaj novosti

RAZPRSEVALEC NA ELEKTRICNI POGON

Nova naprava ki prihrani zelo mnogo dela in časa, je stroj za sajenje krompirja, ki polaga hkrati krompirjevo seme v tri brazde. Pri nedavnih poskusih so posadili s tem strojem krompir na površini 22,6 ha v pičlih štirih dneh. Ker je stroj skoraj povsem avtomatičen, sta bila pri delu zaposlena samo moški, ki je vodil traktor, in dekle, ki je nadzorovalo sajenje. Stroj bo omogočil, da bodo pri sajenju krompirja porabili dvakrat manj časa in samo tretjino delovne sile, ki je bila doslej potrebna.

GOSPODINJSTVO

BOLEČINE V TREBUHU

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Če ni mogoče najti z večkratno točno preiskavo vzroka želodčnih bolečinam, tedaj govorimo o nervoznem želodcu, kar velja zlasti za nevrotičke. Ti ljudje prenašajo tudi najtežjo hrano, želodčne bolečine nastanejo šele pri duševnem razburjenju. Da ima želodec važno vlogo v čutnem življenju, je ljudstvo že davno spoznalo, saj priča o tem mnogo rekov, kot na primer želodec se mu je obrnil itd.

Pri krčevitih bolečinah pod desnimi rebrihim lokom misli skoraj vsak človek pravilno na žolčnik ali jetra. Vnetje žolčnika in napad žolčnih kamnov (navadno sta obe bolezni združeni) potekata navadno v dveh različnih oblikah. Kronično obliko je težko spoznati in bolniki težijo le, da imajo stalno napet trebuh in da vetrovi pritiskajo skoro do žilice.

Tolažijo se navadno s slabim želodcem, dokler nenaden napad žolčnih kamnov ne pojasi vzroka bolezni. Dramatičnejši je vsekakor akutni napad z nenadnimi bolečinami pod desnim rebrihim lokom, ki izžarevajo navzgor v ramena, vrat in celo v zobe, spodaj se pa širijo v križ, pogosto tudi stegno. Ledvični kamni, vnetje ledvičnih ponvic, gnojenje ledvic, pljučnica spodnjega desnega režnja, novotvorbe v danki, vnetje slepiča in medrebrne nevralgije lahko povzročajo iste težave kot vnetje žolčnika, zato se ne smemo čuditi, če spravijo omenjene bolečine tudi strokovnjaka v zadrego, ker ne more takoj postaviti pravilne

diagnoze. Pogosto odkrije šele operacija prave vzroke bolečin.

Najbolj pogosto obolenje spodnjega dela trebuha je vnetje slepiča. Napad prične navadno nenadno, bolečine so krčevite, zdaj močnejše, zdaj manjše in jih občutimo v desnem spodnjem predelu trebuha, v epigastriju in ob popku. Tudi neznatnih bolečin v tem predelu ne smemo zlasti še pri otrocih, podcenjevati.

Druge bolezni, ki povzročajo bolečine v desnem spodnjem delu trebuha, so novotvorbe ali povečane mezovalne ce v danki, kamni v desnem sečevodu, pri možu vnetje moda, pri ženi vnetje jajčnikov ter kila v zrasteih.

Zdravljenje bolečin v trebuhu naj se v kolikor ni zdravilnika, omejuje na domača zdravila. Topel vlažen ovitek ne pomiri samo črevesja dojenčka, ampak je izvrsten pripomoček za olajšanje trebušnih bolečin pri odraslem. Pelinov čaj in čaj iz tavžent-

rož zdravita, kot vse grenčice želodec. Metin čaj veže pline in pospešuje izločanje žolča. Komur se zapirajo vetrovi, naj pije čaj iz kornikoveca (koriandra), kumine, janeža in gozdnega korena.

Najvažnejše vprašanje, na katerega je težko odgovoriti, je, kdaj moramo poklicati zdravnika. Seveda ga ne smemo alarmirati že pri vsaki najmanjši bolečini v trebuhu, poklicati ga pa na vsak način moramo, če so bolečine tako močne, da jih bolnik ne more prenašati in je apatičen, ga obliha mrzel pot ter bruha blato; če se bolečine periodično ponavljajo; če ugotovimo zvišano temperaturo, posebno še, če znaša razlika med temperaturo pod pazduho in v danki eno stopinjo; če sumimo na vnetje slepiča; če je bolnica zelo odslabljena, je boljše, da zdravnik hitreje kličemo, da v nujnem primeru ne zamudimo pravega trenutka za prevoz v bolnico.

Dr. S. S.

Posvetovalnica za matere

VPRASANJE:

Moj otrok je osem mesecev star in hranim ga z mlekom, sadnimi sokovi, s krompirjevim pirejem, zelenjavo ter močnikom. Nedavno pa mi je sosedka svetovala, da manjka pri taki hrani otroku vitamin A in naj mu zato dajem večjih jajčeca ali meso. Meni se čudno zdi, da bi tako majhnemu otroku jajčeca koristila in zato prošim za nasvet.

ODGOVOR: Sicer ni navada, da dajamo dojenčkom jajčeca ali celo meso, čeprav tega zdravniki ne odsvetujejo. V Franciji dajejo baje že šestmesecnemu otroku rahlo pečena telečja jetra, kar se je zelo dobro obneslo. Zdravju vašega dojenčka bo prav gotovo koristilo, če mu enkrat tedensko zamešate v močnik svež rumenjak. Dajte mu od časa do časa tudi nekoliko jetre, saj vemo, da so jajčeca in jetra bogata z vitamini.

VPRASANJE: Imam petletnega otroka, s katerim imam mnogo težav, preden ga uspavam. Ker je nasplošno zdrav, bi rada tudi dosegla, da bi otrok čimprej zaspal.

ODGOVOR: Kljub temu da je otrok zdrav, je lahko mnogo vzrokov, da pozno zaspi. Menim pa, da mnoge matere grešijo v tem, da preveč kurijo v otroških sobah. Zato vam svetujem, da položite otroka spat v hladno, dobro prezračeno sobo, da ga zelo dobro odenele in mu v posteljo položite tudi grelec.

Kuhinja

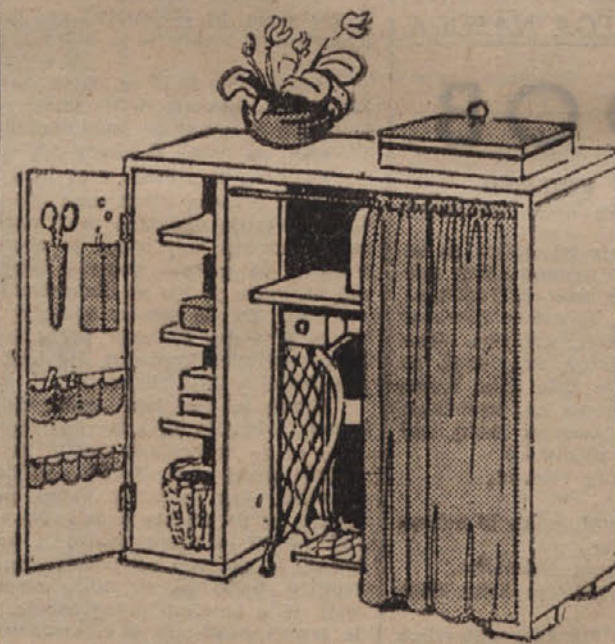
OKUSNI JABOLČNI JEDI

1) Nalupljena jabolka zribaj ter jih takoj polij z mlekom ali s smetano, sladkorjem in limoninim sokom ter dodaj še 2-3 žlice zmletih orehov.

2) Jabolka, ki pri kuhanju ne razpadejo, narežemo na tanke ploščice, potresemo s sladkorjem in cimetom, pustimo da nekaj časa ležijo in jih nato s precejšnjim kosom surovega masla dušimo v zaprti posodi 10-20 minut.

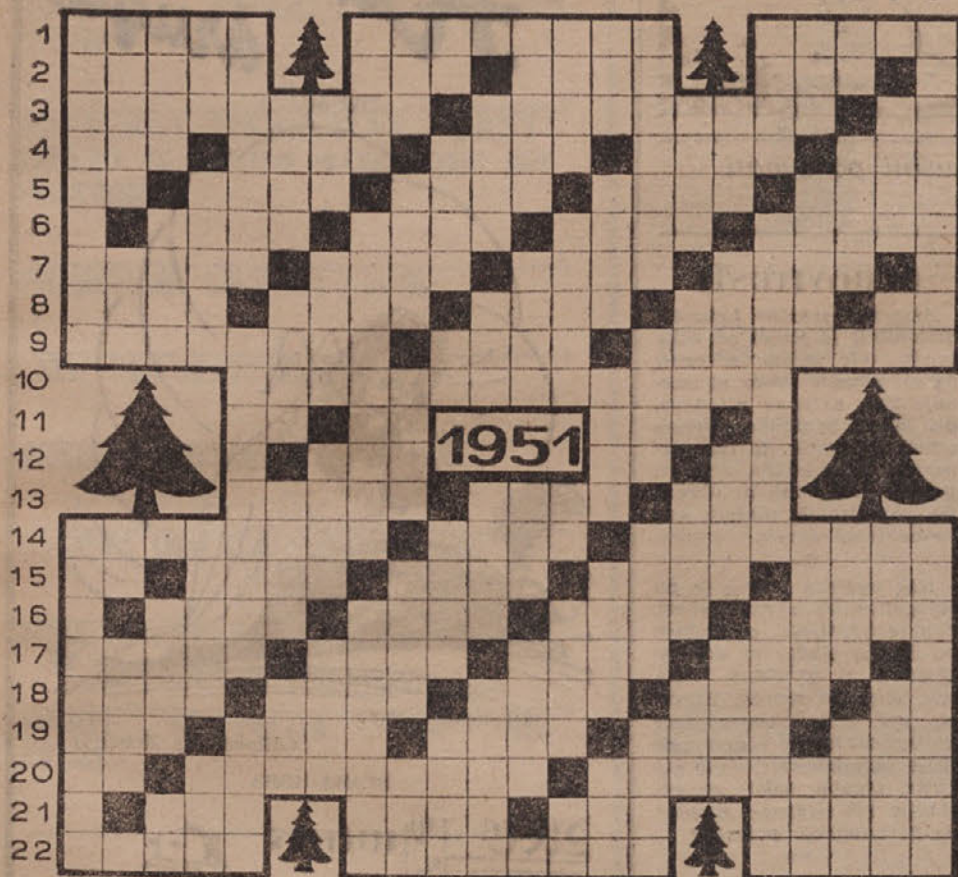
FIGOVA STRUCA

Dobro zmešaj en rumenjak in 6 dkg sladkorja ter dodaj 12 dkg malo praženih sesekljanih orehov ali mandljev in 14 dkg zmletih suhih fig. Oblikuj struco, pavaljaj jo v sladkorju in pusti, da stoji 2 dni. Nato jo razreži na rezine in ponudi.



DA NAM NE BO SIVALNI STROJ, KADAR GA NE RABIMO, NAPOTI GA SPREMENIMO V LEP DEL POHISTVA ZA TO POTREBUJEMO NEKAJ TRDNIH DESK ALI PRIMERNO OBLIKOVANO POLICO, KI IMA OB STRANI SE OMARICO. STRANSKI PREDALI SLUŽIJO ZA KRPE; STROJ ZAKRIJEMO Z ZAVESO.

A B C Č D E F G H I J K L M N O P R S Š T U



VODORAVNO: 1. bibavični pojav — zdravstvena služba — bajeslovna reka; 2. breg — vek — pokrajina v Aziji — raztopina; 3. veda o telesnem ustroju — mesto v Španiji — staro babilonsko mesto; 4. uharica — zveza — Ibsenova drama — mesto v Avstriji — časovna enota; 5. veznik — prestolnica evropske države — poslopje — pijača — garje; 6. poziv — turški naslov — žensko ime — padavina; 7. namera — teža — omota — oddelek v gledališču — kemična prvina; 8. moško ime — pristaniška naprava — obmorsko mesto v Jugoslaviji — rastlina — član; 9. potujoče krdo — del noge — pripadnica narodnostne skupine; 10. voščilo; 11. kazalni zaimsek — Zevsova ljubinka — kača; 12. pritok Donave — pesnik — osebnostni zaimsek; 13. glasbilo — tužna posoda — mesec; 14. oddelek vojakov — ogenj — gorovje v Jugoslaviji; 15. veznik — kraj na Norveškem — skala — pristanišče — moško ime; 16. žival — predlog — moško ime — število; 17. grška boginja — kraj pod Frusko goro — poškodba — mesto v Italiji; 18. oseba iz Stritarjevega »Zorina« — pokrajina v Aziji — pritok Donave — nemški modroslovec — osebnostni zaimsek; 19. glina — žival — ječa — silaj — neupogljiv; 20. prislov — država v Afriki — listkovni seznam; 21. oseba iz Gotthellovega romana — telesna okvara — drevo — krmiljen; 22. slog — zgodba — staro mesto na Halkidiki.

NAVPIČNO: A. zbirka predpisov — magazin; B. ruski marksist — turški gospod — kazalni zaimsek — mlado govečje; C. reka v Srbiji — rimsko božanstvo — naselje — nadaj; C. lučaj — glasbena drama — zadetek (pri loteriji) — vprašalnica; D. mesto v Nemčiji — vrsta pristojbine — gora na Koroskem; E. angleški filozof — žensko ime — Verdijeva opera — rimski pozdrav; F. jarem — moško ime — sreč — žensko ime; G. sestanek — močnata jed — alpska rastlina; H. nadav — skupina igralnih kart — interval (v glasbi) — kovina — kraj v Dalmaciji; I. predlog — vrsta obleke — predlog — gora na Hrvaškem — orodje; J. reka v Sloveniji — reka v Evropi — telovadno orodje — sodeželan; K. vrsta krone — časovna enota — stvar — praska; L. žensko ime — del sukne — igralna karta — žival — predlog; M. kradljivec — prostor v hiši — vogal — okence — dolina v Triglavskem pogorju; N. razčlenitev — vodopad — bolezen — reka v Evropi; O. Cankarjev spis — vrsta znamenj — mlevski izdelek — veznik; P. najnižje mesto — vrsta tkanine —

zemljevid — nastava; R. rastlina — pokrajina v Jugoslaviji — glasbeni pojem; S. vrsta goveda — ptica — Agamemnonov sin — prislov; S. kraj pri

Ljubljani — obrtnik — žensko ime — sorodnica; T. kemična prvina — nauk — dan v rimskem koledarju — vihar; U. star španski ples — poveljnik.

TELESNA VZGOJA · ŠPORT

Zgubljena slava

Kadar športnika premami denar in pohlep po slavi

Pred tedni so prinesli drevniki vest, da je pri nekem ekskluzivnem bokarskem srečanju dostojne ne preveč znani Mario Minatelli, novopečeni profesionalca, poslal bivšega evropskega prvaka in kandidata za naslov svetovnega prvaka Mitrija za cele tri minute v deželo zvezd. Ko se je Mitri zbudil iz nezvesti, je sicer nadaljeval srečanje, a njegova morala je dobila nov udarec, dosti močnejši in trajnejši od Minatellijevega. Novica bi našla mesto v naši rubriki Sport po svetu, ako Mitri slučajno ne bi bil Tržačan in ako ne bi bil njegov primer najjasnejši dokaz, kaj se zgodi, ako nekdo preskoči svoj socialni razred, se ga sramuje in hoče postati gospod; je pa njegov primer tudi žalostno potrjeno, da za prvim padcem vedno sledijo še drugi.

Vsi smo s prikritim strahom čakali kdaj se konča

Zimski šport v medenih tednih

Mojstri dile in drsalk uživajo medene tedne. Pa ne samo mojstri. Tudi navadni ljubitelji zimskih športov si ne dajo miru. Kar stopijo v zgodnjih nedeljskih jutrih na tržaško postajo. Cele reke se valijo proti belim vlakom in z njimi dalje bodisi v italijanske Dolomite ali pa v naše prelepe slovenske gore.

Pa povrnimo se raje k mojstrom. Preteklo nedeljo so tekmovali skakalci v Avstriji. Zbrana je bila vsa evropska elita od Norvežanov in Fincev pa do Jugoslovancev in Avstrijcev. Zmagal je znani Avstrijec Bradl, naš slovenski Poldi pa je prekosil marsikaterega severnjaka in se plasiral na 6. mesto. Italijani so zaostali. V Pokljuki (kdo ne pozna tega zimskega raja?) pa so se preizkusili slovenski tekači za olimpiado. Na 15 km je zmagal Kordež, o katerem je švedski trener prof. Astrom dejal, da spada v prvi svetovni razred. Kako pa bo na letošnji olimpiadi, bomo še videli.

dolga serija Mitrijevič zmag; končal jo je Amerikanec La Motta. Mitri udarca ni znal prenesti. Obtoževal je svoje ameriške menažerje in kazalo je, da je razkril enega največjih potočnih skandalov na polju usnjenih rokavic. Pozneje pa se je pokazalo, da so njegovi izpadi plod popolne neurejenosti misli, da je pravzaprav iz muhe naredil slona. Kako je do tega prišlo?

Odgovor je kaj lahek: Mitri je bil svojčas preprosti delavec. Ko je imel večer po delu čas, je šel v znano telovadnico USO v Ulici Conti in treniral. Knjalo so opazili njegove velike sposobnosti, vedno več časa je začel posvečati ringu, dokler končno med diletanti ni imel doraslega nasprotnika. Pričela je lepa slika boksača profesionalca obkrožena z zvenkelanjem denarja in popularnostjo; tudi to je dosegel. Korak za korakom se je prerival kvišku in končno osvojil evropsko prvenstvo. Na tem polju mu je šlo torej vse po sreči; kar si je želel, to mu je s pestmi uspešno realiziral. Enako srečo je imel tudi tam, kjer pesti pridejo na vrsto šele po mnogih letih. Odsel je na počitnice v gore, zagledal miss Italijo in se na vrat na nos zaljubil; pravijo, da tudi ona, in zakon je bil tu. Komu ne bi vse to zlezlo v glavo? Zvabila ga je k sebi Amerika, ki jo, sicer napačno, imajo za paradiž boksčev. Plačali so pot zanj in za ženo, ju krmlili, a za protiuslugo seveda zahtevali, da Mitri boksa. Prvega nasprotnika je bila sama povprečnost, živahnemu in tedaj samozavestnemu Mitriju ni mogel biti v resnejšo oviro. Potem je kazalo, da se Mitriju sreča še enkrat smehljajo; slavnemu La Motti si je nasprotnik, s katerim bi se morala boriti za svetovno prvenstvo posloboval roko; kljub resnejšim reflektantom je bil določen Mitri, da zamenja ponešrečenega; drugi so morali leta in leta čakati v predvorju,

da bi jim bila dana prilika, da se pomerijo za naslov. Mitriju pa ni bilo treba čakati niti šest mesecev.

Veliko je bilo zanimanje za ta match, še večje razočaranje Evropejcev po njem. Mitri jo je prvič v življenju dobil po nosu.

Obtožb na levo in desno ni bilo konca. Tržačan sploh ni mogel razumeti, da ima tudi on kdaj neuspeh. Razočaran pride v Evropo; da bi si popravil moralo, mu preskrbijo hitro za nasprotnika Parizana Ritterja, precej neznanu veličino; tudi tu se Mitri spotačne in match izgubi. Sedaj se je Tiberio umaknil v planine za štiri mesece in da si popravi živce in telo. Bomo videli, vendar na žalost, exempla docent. Zgubljena slava se ni povrnila od velikih boksačev še nihče, niti črni bombardier Joe Luis, ki si je nedavno na ljubo neplačanih davkov ponovno oblekel rokavice.

MITJA VOLČIC

Šport na znamkah v novi Jugoslaviji

Kakor imamo znamke v spomin na kakega znamenitega moža, na kak kongres ali na ustanovitev kakega mesta, tako imamo znamke, ki nas spominjajo važnih športnih prireditiv.



Jugoslovanska poštna uprava je 15. junija 1947 dala v promet tri spominke znamke ob adnevu fizikturnika, ki je bil v Beogradu. Zagrebški grafik Artur Skutelj nam je na teh znamkah podal v lepih slikah nekaj motivov s fizikturnega zletaja: znamka za 1,50 din prikazuje proste vaje mladink, na znamki za 2,50 pa vidimo v ospredju mladinko, v ozadju pa zvezdo in fizikturne priredbe, dočim je na znamki za 4 din mimohod mladincev.



5. septembra istega leta je bila v Ljubljani Balkaniada v vajah na orodju. Ob tej priliki so prišle v promet 3 spominke znamke, ki jih je izdelal ljubljanski slikar Janez Trpin; vse tri so enake in prikazujejo telovadca pri vaji, v ozadju pa vidimo vrhove slovenskih planin.

10. septembra 1948. bi morale biti v Beogradu »Balkansko srednje evropske igre v lahki atletiki«, ki jih pa zaradi kominformistične resolucije ni bilo. Jugoslovanska poštna uprava pa je že pred napovedano prireditvijo dala v promet tri krasne znamke. Na prvi v vrednosti 2—1 din vidimo metalec krogle, na drugi za 3—1 din je naslikana športnica v teku čez oviro, na zadnji znamki za 5—2 din pa je skakalec v višino s palico. Te znamke je izdelal priznani beograjski grafik Sreten Grujić.



Ob deseti obletnici planiške skakalnice in mednarodnih smučarskih tekem (20. — 27. III. 1947), so izdelali 2 znamki z motivi iz Planice. Znamka za 10 din nam prikazuje celotno planiško skakalnico, druga za 12 din pa skakalca med skokom.



Vsakoletni letalski zlet v Rumi je poleti leta 1950 počastilo kar pet znamk v bakro-tisku. Slike so zelo lepo izdelane in razločne, le barve niso najlepše. Znamka za 2 din nam kaže mladega modelarja s svojim modelom, znamka za 3 din veliki model med poletom, znamka za 5 din skupino padalcev, znamka za 10 din mladinko — pilota v letalu, znamka za 20 din pa vodno letalo pri Dubrovniku.



Ob šahovski olimpiadi v Dubrovniku v avgustu leta 1950, je Poštna uprava izdala pet znamk, ki so do danes nedvomno med najlepše jugoslov. znamke. Vsaka izmed teh je prava umetnina, bodisi zaradi slike bodisi zaradi pestrih barv. Na znamki za 2 din je zemljevid Jugoslavije in silueta šahovske figure — lovca z označbami strani sveta. Na znamki za 3 din je stolp na šahovskem polju, okrog stolpa trak v obliki črke J z zastavicami različnih držav. Na znamki za 5 din je šahovnica s figurami in zemeljsko oblo. Četrta znamka v vrednosti 10 din nam prikazuje zemljevid Jugoslavije z delom zemeljske oble. Na vsaki je šahovsko polje in figure, nad tem jugoslovanska zastava. Zadnja znamka za 20 din nam prikazuje Dubrovnik z jugoslovansko zastavo in šahovsko figuro — skakača, okoli tega pa trak zastav.

Te znamke predstavljajo res lep spomin na šahovsko olimpiado.



Ob deseti obletnici planiške skakalnice in mednarodnih smučarskih tekem (20. — 27. III. 1947), so izdelali 2 znamki z motivi iz Planice. Znamka za 10 din nam prikazuje celotno planiško skakalnico, druga za 12 din pa skakalca med skokom.

Študija št. 1

Studije znanega komponista Troickij-a spadajo v vrsto najboljših, kar smo jih do sedaj videli, še večkrat smo mogli občudovati v tem listu izredno vsebino njegovih študij. Običajno so pozicije zelo preproste, ali Troickij zna iz nič pričarati čudovite stvari. Tako je tudi v naslednji študiji:



BELI: Kd8, Dg4, Sg6. CRNI: Kc6, Db3, a 6, b5. Beli na potezi zmaga.

Pozicija nas takoj uveri, da je zmaga mogoča le v izjemnem primeru, ker dama in skakač proti dami ne moreta dobiti. Zato je komponist črnu dodal poleg dame še 2 kmeta, ki naj ovirata črnu kralju svobodno gibanje. Beli ne sme dopustiti, da bi se črni kralj skrila za kmeta, niti sme dovoliti zamenjavo dam, ker bi igra že izgubila. Samo nagei kombinirani napad dame in skakača more odločiti igro.

Ce pričnemo napad z damo, se bomo kmalu pripricali, da nismo na pravi poti. Kralj bo zbežal k svoji dami ter se oddaljil od skakača, ki ne bo mogel sodelovati v napadu. Beli mora pričeti borbo s skakačem. Poglejmo potezo:

1. Sg6 — e7+, Kc6 — b6; 2. Dg — d4+, Kb6 — a5; 3. Se7 — c6 mat. Tudi po: 1. Sg6 — e7+, Kc6 — b7, dobi beli.

2. Dg4 — e4+, Kb7 — b6; 3. De4 — d4+, Kb5 — b7; 4. Dd4 — d7+, Kb7 — a8 (b8); 5. Dd7 — c8+, Ka8 — a7; 6. Se7 — c6+, Ka7 — b6; 7. De8 — e7+, Kb6 — c5; 8. Se6 — a5+ in dobi damo.

Do istih pozicij dospemo prav tako z 1. Sg6 — e5+. Toda črni kralj ima še dve prosti polji, e5 in d6. Kd5 ne gre zaradi Dg8+ z dobitkom dame. Poglejmo najprej prvo potezo: 1. Sg6 — e5+! Kc6 — c5; 2. Se5 — d7+.

Zaradi tega ponovnega napada skakača je bila prva poteza boljša od 1. Sg6 — e7. 2. — Kc5 — d6; 3. Dg4 — f4+, Kd6 — e6; 4. Dd7 — c5+ in dama pada. Ali 1. Sg6 — e5+, Kc6 — c5; 2. Se5 — D7+, Kc6 — c6; 3. Dg4 — g6+! Kc6 — b7; 4. Dg6 — b6+, Kb7 — a8; 5. Db6 — b8 mat.

Pravo lepoto te študije pokaže šele tale glavna varianta:

1. Sg6 — e5+! Kc5 — d6! Naslednja poteza je presenetljiva, skoraj neverjetna 2. Se5 — d3!! — Preti mat z Dd7. Skakača dama ne sme vzeti. Črni kralj tudi ne more zbežati niti preko polja c6 niti preko d5, ker bi bil mat ali pa izgubil damo. Samo dama mora preprečiti mat na d7. 2. — Db3 — f7; 3. Dg4 — d4+! D7 — d5; Po 3. — Kd6 — c6 sledi 4. Sd3 — e5 šah in šeh. Po Kc6 pa 4. Dd4 — e5 mat.

4. Dd4 — f6+, Dd5 — e6; 5. Df6 — g7!! — Druga tihna poteza. Do iste pozicije bi prišli, če bi črna dama v drugi potezi šla namesto na f7 na e6. Nastala je čudovita pozicija. Črni kralj nima poteze, ker na Kc6 sledi 6. Dc7+. Kd5 in 7. Sf4. Iz istega razloga črni ne more vleči kmetov. Črna dama pa mora kriti polje D7 zaradi mata. Preostane samo še

5. — De6 — f5. Na Dh3 sledi 6. Dc6+ Kd5 ali e6 ter 7. Sf4+ itd. Sedaj pa sledi še zadnji prekrasni skakačev odskok: 6. Sd3 — f4!! Grozi mat na c7. Na 6. — Dc2 sledi 7. Dc7+. Kc6 ter 8. Dc7+ itd. Na 6. — Kc5 pa 7. Dc3+ Kb6 ali d8. 8. Dc7 mat. Komponist Troickij je neprekosljiv v svojih študijah.

Ing. SIKOSEK BORIS



CRNI BOKSAC ROBINSON NADALJUJE SLAVO SVOJEGA RODU V BOKSU. KAR JE BIL NEKOČ LOUIS, TO JE DANES ON. SEDAJ SE MUZI V EVROPI, KJER JE SPRAVIL V ŽEP 5 ZAPOREDNIH ZMAG IN SEVEDA TOLIKO VEC DENARJA. V LETU 1950 JE ROBINSON DOSEGLJ 12 ZMAG S KNOKAUTOM, IN ŠEST PO TOČKAH



KRAŠKA

BURJA

Mnogi ljudje se mučijo s kesanjem, namesto da bi skušali poravnati storjeno krivico.



piše
Juci

Ljudi Juci. Mi v življenju vsi smo vajeni polomov. Ampak ta, ki se je lotil prvi trgati atomov.

je zaslužil, da zemljani mu pretipujemo obisti, ker zaenkrat ni izgledov, da bo v kratkem kaj koristil.

ne te zlodjeve iznajdbe. Zda gremo povsem po drugi poti, ki nas bo dovedla po simpatični zasluzi.

Rusov in Američanov v novo, res napredno dobo. Ti in oni so sklenili preobraziti podobo.

ne le naše stare zemlje, marveč celega vsemirja. Niti enih niti drugih ta zanima ne vznemirja.

ker drugače bi začeli bolj oprežno govoriti o atomski energiji. Pravi so skušali zaviti

uso zadevo v neko tajno, zda pa javno govorijo, da atomske brez prestanka kar masovno že gradijo.

Kakor berem v časopisih, jih imajo na stotine, pa se še naprej marljivo trudijo na vse načine, da povečajo število.

Kaj je vendar treba tega, ko so nas doslej učili, da bi bilo konec vsega, če le sto bi jih sprožili.

Jaz sem mnenja, Juci moja, da je dobršna razlika med reklamo in dejanji.

Tu je brzokone po sredi le lažniva propaganda med vodilnimi razredi diplomatov, generalov, ki drug drugega strašijo,

da v tej nori mrzli vojni še na času pridobijo. S tem si jaz, Jucina moja, čisto nič ne belim glavo.

Če bo vojna, bo pač konec tudi njih. Jucina zdravo!

NOVOLETNE ZABAVE

Tržaški tianjan: Grozen je ta prehod od starega v novo leto. Vsi državni glavarji, vsi vladni možje, vsi cerkveni dostojanstveniki, vsi listi objavljajo noveletne poslanice. Vse moras poslušati in vse prepevajo isto obrabljeno pesem o miru, v katerega nihče ne veruje. Hvala bogu, da je to za nami!

Tržaški Slovenec: Kaj se pritožuješ? Mi Slovenci smo še na slabšem: Mi moramo poslušati poleg tega »Glasbo po željah«!

Sreča v nesreči



VITANZA: Srečni vi, slovenski bratje, ki vam sodijo italijanski sodniki (po fašističnem zakoniku, op. Burje).

Kdor drugemu jamo koplje...

Vidatižev in delodajalski sindikati skušajo na vse načine zavirati razvoj Enotnih razrednih sindikatov.



TRZASKI DELAVEC: Zaman gospoda, smo pa že hujše ovire prestopili, kot je vajina...

ČASTNI ČLAN

Novoimenovani vrhovni poveljnik atlantskih čet, general Eisenhower, je došel v Evropo ter obiskuje evropske prestolnice, da pridobi odgovorne vladne može za atlantsko obrambo. Poročila pravijo, da doživlja potujoči general sama razočaranja. Doživlja pa tudi nepričakovana presenečenja. V Bruslju je n. pr. prejel to-le pismo: »Ekscelenca, general Eisenhower! Podpisano društvo je enoglasno sklenilo, da Vas imenuje za svojega častnega člana. Sami vidite in spoznavate, kako trdo je delo zavarovalnega agenta in kako težko je prepričati ljudi, da se zavarujejo proti požaru, ki lahko vsak čas izbruhne. Naše priznanje naj bo Vam v tolažbo, a Vaše delo naj bo nam v ponos. Vsestravno društvo zavarovalnih agentov v Belgiji«.

MED VRSTAMI

Na pol amnestija. V Jugoslaviji je bila ob novem letu proglašena obširna amnestija, na podlagi katere bo kakim 12.000 osebam ukinjeno nadaljnje izvrševanje kazni. Vrsticam, s katerimi poroča o tem činu milosti, je »Giornale del Lunedì« postavil naslov »Quasi amnistia« (Skoraj amnestija ali ne-popolna amnestija).

Med vrstami: Pravilno! Popolna amnestija je nekaj čisto drugega. Na primer tako imenovana Togliattijeva amnestija, ki je bila izdana leta 1946 in ki še danes trdno drži. Ta amnestija je tako popolna, da je bil njenih dobrot deležen še v letu 1950, po 4 letih, človek, ki ga je bilo nekoč obsodilo fašistično posebno sodišče (Dr. Sfiligoi). Nič za to, da je bil prej, za spremembo nekoliko tednov zaprt in da je bilo treba spraviti na noge ne samo vsi slovensko javnost, temveč tudi dober del svetovne javnosti, preden je ta »epolna« amnestija prišla do veljave.

ŽIVLJENJE

PIŠE ROMANE

Tako pravijo na splošno. In še več: Romani, ki jih piše življenje, so bolj zanimivi nego oni, ki jih ustvarja domišljija romanopiscev. Življenje pa ne piše samo romanov, ampak tudi novele, veselo- in žalostne in tudi - dovtype.

Življenje je na primer te dni napisalo ta-le dovtype: Emile Forzani, 77-letni tržaški upokojenec, je šel v decembru na glavno pošto, da dvigne svojo pokojnino. Cim je denar preštel, ga je zadela kap; mrtev se je zgrudil na tla. Kje je tu dovtype, vprašujete. Jasno: Mož je umrl od veselja, da je napočil tisti edini dan v mesecu, ko se lahko najde do sita.

DUHOVITOSTI

Ameriški senator Leverett Saltonstall je prejel od neke ženske tole pismo: »Prosim, da mi poveste, kako se imenuje tista državna ustanova, pri kateri bi dobila brezobrestno posojilo. S tem denarjem bi si kupila državne papirje in porabila obresti teh papirjev, da plačam svoj dohodninski davek.«

Nek ogorčen potnik je pisal železniški upravi: »Vsak dan se odpeljem z vlakom ob 9.35 in nikdar ne najdem prostora v sprednjih vagonih, tako da moram iti čisto peš. Zadnji vagoni tega vlaka pa imajo vedno zelo malo potnikov. Mi lahko poveste, prosim, zakaj ne postavijo teh vagonov spredaj, da bi udobneje potovali?«

Otroci so majhni ljudje, ki se ne smejo tako obnašati kot so se njihovi starši, ko so bili njihovih let.

Zahteva, da se ne sme lju. biti vedno iste žene je prav tako absurdna kot zahteva, da bi moral dober umetnik porabljeni več violon zato, da bi odigral eno samo skladbo.

V fini družbi

Slovenski belčki okrog »Demokracije« se vedno spitkajo ob naš »luksus« sami pa privreajo v luksuznem tržaškem hotelu svoj »slovanski«, pardon — emigrantski — ples.



MILOSTLJIVA: Oh, ta naš ples je res nekaj finega, in pomislite, kako zelo koristi naši slovanski stvari...

Konkurenca

Kominformisti strašno obokujejo svoj prepovedan tepak, v katerem pozivajo na borbo proti Jugoslaviji.



KOSUTA: Mitkec, kaj bi jamrala, saj veš, da demokristjani ne trpe konkurence.

ZNAMENJE ČASA

Dne 21. decembra je umrl v Rimu pesnik Trilussa, ki je bil brez dvoma pomembna literarna osebnost. Njegovo ime je znano po vsem svetu. Posebno njegove basni se štejejo med najlepše in najduhovitejše, kar je bilo na tem področju sploh kdaj napisane. Slovstveni zgodovinarji ga uvrščajo med najslavnejše pisce basni, kakor so: Ezop, Faedrus, Lafontaine, Lessing, Krylov.

Človek bi mislil, da bo italijanska javnost ob taki izgubi globoko žalovala. Kaj šel! Nekaj drobnih člančičev je bilo objavljenih, sem ter tja se je pojavila kaka osamelka slika pokojnega pesnika. Vse to v prvih nekaj dneh po smrti. Danes, po 14 dneh, je pesnik Trilussa že pozabljen.

Kako vse drugače je bilo v juliju lanskega leta! Tedaj so prirejali posebne izdaje listov, pisali dolge članke, za naslove so bile v rabi najdebelejše črke, naslove strani in dober del notranjosti listov so pokrivali slike, velike kakor odeje, vse to na čast možu, ki je tedaj umrl. In še danes pišejo listi o njem, ko je ravnokar preminul pesnik Trilussa že pozabljen. Seveda! Ta mož je bil nekaj popolnoma drugega kakor nadarjen pesnik: Bil je bandit Giuliano.

Humor drugih

DVOBOJ



Novoletno voščilo.

(Allgemeine Zeitung)

STARA IGRA



Me bodo oborožili, me ne bodo oborožili, me bodo oborožili...

(Travaso)

MAOCETUNGOV TRILETNI PLAN



(Weltwoche)

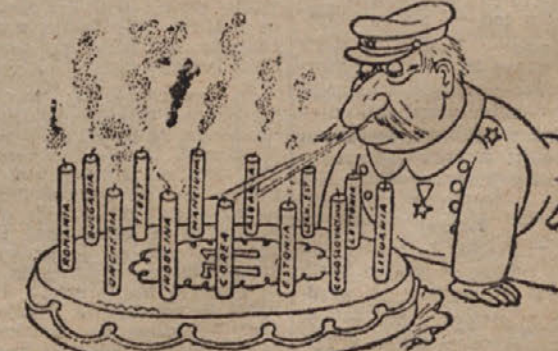
V KITAJSKI LIKALNICI



Mac Arthur: Poglejte, kaj ste naredili z mojo srajco... Mao: Kaj hočete, to je rdeč likalnik...

(Merlo giallo)

ROJSTNI DAN



Stalinova torta ob 74. letu.

(Sabiricus)